

Impact coronacrisis op werk en werving: ervaringen werkgevers

2 februari 2021

Driekwart van de bedrijven voelt coronacrisis

Al voor de invoering van de strenge lockdown in december 2020 had de coronapandemie bij driekwart van de bedrijven impact (gehad) op het werk. Bij 70% van de bedrijven waar de pandemie impact had op het werk waren aanpassingen nodig om 1,5 meter afstand te kunnen houden, bij de helft kwam het werk (deels) stil te liggen en bij tevens de helft nam de vraag naar producten of diensten af. Daarnaast had de pandemie op andere manieren impact op het werk.

Dit blijkt uit een enquêteonderzoek¹ in opdracht van UUV onder bijna 2.800 bedrijfsvestigingen² in de periode september tot half november 2020 waarin werd teruggekeken op de periode sinds de uitbraak van de coronapandemie. Doordat de enquête betrekking had op vrijwel alle bedrijfssectoren³ is het mogelijk een beeld te schetsen van verschillen tussen sectoren.

De mate waarin en wijze waarop de coronapandemie impact had op het werk verschilt per sector. Het werk werd het vaakst geraakt bij bedrijven en instellingen in de sector 'cultuur, sport, recreatie en overige dienstverlening'⁴, de horeca en het onderwijs. In de horeca en de sector 'cultuur, sport, recreatie en overige dienstverlening' kwam het werk vaak (deels of volledig) stil te liggen. Bij onderwijsinstellingen had de toegenomen inzet van digitale technologie/ICT en het (meer) thuiswerken juist vaak impact op het werk.

De coronapandemie had ook impact op de werving van personeel. Bij 44% van de bedrijven die begin maart 2020 vacatures hadden was de coronapandemie van invloed op de werving voor deze vacatures. Zij hadden veelal tijdelijk één of meerdere vacatures ingetrokken.

Ruim 90 procent van bedrijven in cultuur, horeca en onderwijs geraakt

Volgens driekwart van de bedrijven had de coronapandemie in redelijke of (zeer) hoge mate impact (gehad) op het werk⁵ (zie figuur 1). Hierbij kon het ook om een tijdelijk effect gaan dat zich ergens in de periode na de uitbraak van de pandemie had voorgedaan.

De impact op het werk verschilt per sector. Bij meer dan negen op de tien bedrijven/instellingen in de sector 'cultuur, sport, recreatie en overige dienstverlening'⁴, de horeca en het onderwijs werd het werk geraakt. Bij bijna de helft van de horecabedrijven was de impact op het werk zelfs zeer groot. Ook bij veel instellingen in de gezondheids- en welzijnszorg (90%) werd het werk in redelijke of (zeer) hoge mate beïnvloed door de pandemie. Het werk in de landbouw en de bouwnijverheid werd het minst vaak geraakt door de pandemie.

¹ Zie bijlage 2 voor een beschrijving van het onderzoek.

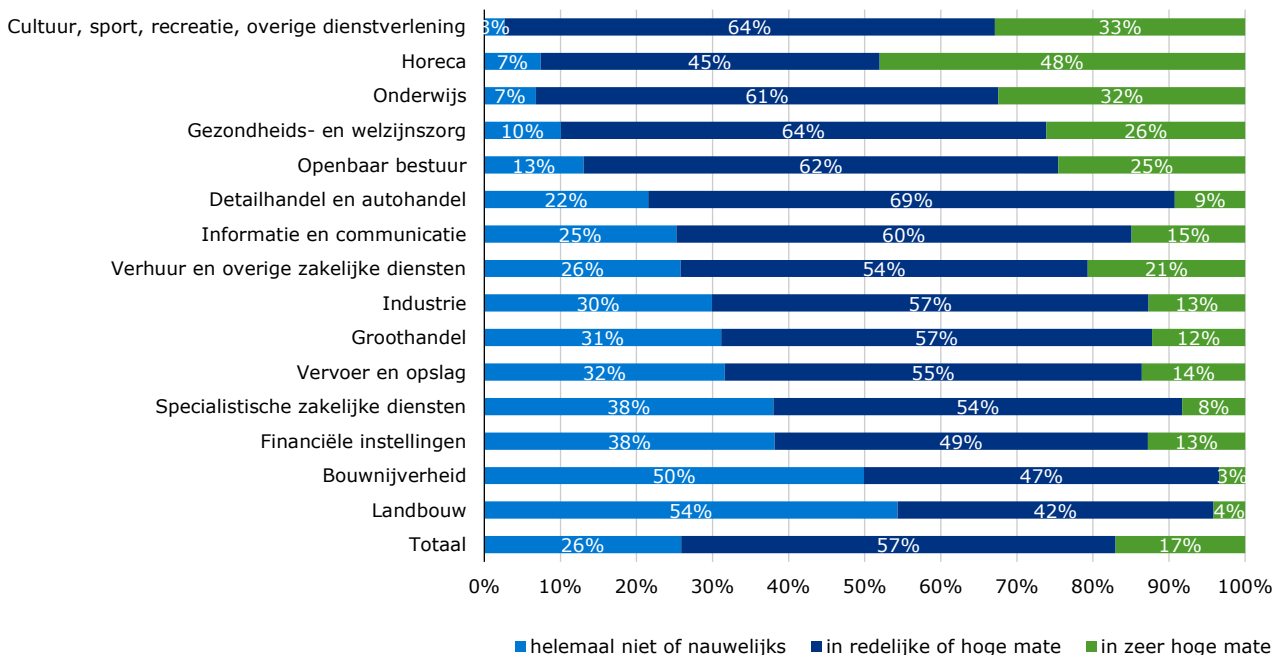
² Voor de leesbaarheid gebruiken we in dit artikel de term 'bedrijven' waar feitelijk 'bedrijfsvestigingen' moet staan.

³ Uitzendbedrijven en payrollbedrijven zijn buiten beschouwing gelaten

⁴ Onder 'overige dienstverlening' vallen onder andere kappers, openbare bibliotheken, schoonheidssalons, sauna's en de uitvaartbranche.

⁵ Het ging hier om werk in brede zin. Het kon bijvoorbeeld gaan om de hoeveelheid werk, de manier van werken of de werknemers die het werk verrichten.

Figuur 1 Mate waarin de coronapandemie impact heeft (gehad) op het werk

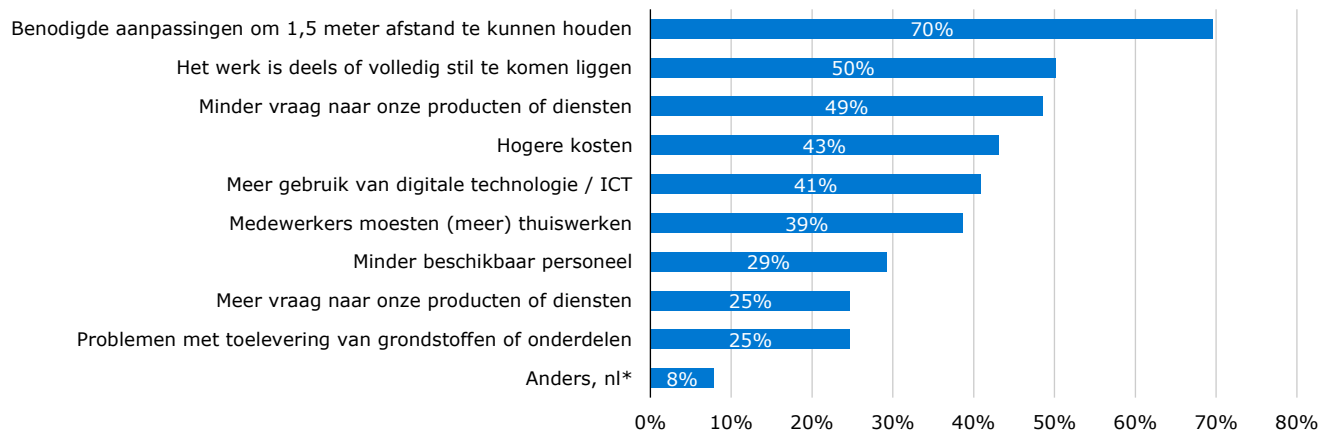

Pandemie beïnvloedt het werk op verschillende manieren

Aan bedrijven waar de coronapandemie in redelijke of (zeer) grote mate impact had op het werk is gevraagd op welke manier(en) het werk werd geraakt. De pandemie bleek op verschillende manieren van invloed op het werk (zie figuur 2). Zo moesten zeven op de tien bedrijven waar de pandemie impact had op het werk aanpassingen doorvoeren om 1,5 meter afstand te kunnen houden; is bij de helft het werk deels of volledig stil komen te liggen en daalde bij een even grote groep de vraag naar producten of diensten. Door de pandemie getroffen bedrijven hadden daarnaast hogere kosten (43%) en maakten meer gebruik van digitale technologie/ICT (41%). Bij 39% van de getroffen bedrijven had de pandemie (ook) impact op het werk doordat medewerkers (meer) thuis moesten werken.

Figuur 2 Wijze waarop de coronapandemie impact had op het werk

Vestigingen waar de pandemie in redelijke of (zeer) hoge mate impact had op het werk (meerdere antwoorden mogelijk)

* Open antwoordmogelijkheid waarbij o.a. genoemd werd: benodigde beschermings-/ontsmettingsmiddelen; hogere werkdruk, lager (sociaal-) psychisch welbevinden van werknemers; aanpassing werkprocessen/roosters/systemen; aanpassing van dienstverlening/producten

Verschillen tussen sectoren in hoe de pandemie het werk raakt

Eerder kwam naar voren dat de impact van de coronapandemie op het werk verschilt per sector. Bij bedrijven waar de pandemie in redelijke of (zeer) hoge mate impact had op het werk zien we ook verschillen tussen sectoren in de wijze waarop het werk geraakt werd (zie tabel 1 in bijlage 1).

Het werk kwam vooral vaak (deels of volledig) stil te liggen bij bedrijven in de horeca en sector 'cultuur, sport, recreatie en overige dienstverlening'. Dit geldt voor respectievelijk 85% en 80% van de bedrijven in deze sectoren waar de pandemie impact had op het werk. Veel bedrijven (waaronder restaurants, cateringbedrijven, evenementenbureaus,

sportclubs, sauna's en kappers) hebben op last van de overheid een periode hun deuren moeten sluiten of konden hun centrale activiteiten door de overheidsmaatregelen niet of nauwelijks uitvoeren.

Een daling in de vraag naar producten of diensten kwam relatief vaak voor bij door de pandemie geraakte bedrijven in de sector 'vervoer en opslag' (69%), de groothandel (64%) en de industrie (63%). Door de reisbeperkingen nam de vraag naar personenvervoer sterk af. Groothandelaren die als toeleverancier fungeren voor de horeca zijn getroffen door de sluiting van horecagelegenheden. Ook was er na de uitbraak van de pandemie minder werk voor internationaal opererende groothandels⁶. De industrie had het na de uitbraak van de pandemie moeilijk door de afname van de wereldhandel, maar herstelde zich wel weer deels.

Er zijn ook bedrijven en instellingen die juist een toename ervoeren in de vraag naar producten/diensten. Dit kwam relatief vaak voor bij het openbaar bestuur⁷. Van de instellingen in het openbaar bestuur waar de pandemie het werk raakte, had 42% te maken met een toegenomen vraag naar producten/diensten. Een hogere vraag naar producten/diensten werd ook vaker dan gemiddeld genoemd door bedrijven in de sector 'detailhandel en autohandel' waar de pandemie impact had op het werk (39%). Waarschijnlijk geldt dit met name voor de detailhandel food. Eerder onderzoek van UWV⁸ liet zien dat de werkgelegenheid in de detailhandel food sinds de uitbraak van de coronapandemie is gestegen. Door de beperkingen in de horeca kochten consumenten meer producten in supermarkten en andere winkels voor levensmiddelen.

Verminderde beschikbaarheid van personeel en hogere kosten kwamen bovengemiddeld vaak voor bij instellingen in de gezondheids- en welzijnszorg en het onderwijs. Bij respectievelijk 48% en 41% van de instellingen in de gezondheids- en welzijnszorg en het onderwijs die impact van de pandemie ervoeren, werd het werk (onder andere) geraakt doordat er minder personeel beschikbaar was. Dit kwam mogelijk doordat een deel van de medewerkers was besmet met corona of in geval van klachten wachtte op (de uitslag van) een test. Eind september kreeg een deel van het onderwijs- en zorgpersoneel voorrang bij coronatests.

Het onderwijs is ook de sector waar het werk het vaakst geraakt werd door een toename in het gebruik van digitale technologie/ICT. Bij bijna negen op de tien onderwijsinstellingen waar de pandemie impact had op het werk, kwam dit (onder andere) doordat er meer digitale technologie/ICT werd gebruikt. Lessen moesten in het voorjaar online worden gegeven en in het najaar werd bij een geconstateerde besmetting vaak deels overgegaan op online lessen. Ook in het openbaar bestuur nam het gebruik van digitale technologie/ICT vaak toe: bij 71% van de door de pandemie getroffen instellingen.

Vooraf in het openbaar bestuur en het onderwijs werd het werk vaak geraakt doordat medewerkers (meer) thuis moesten werken. Dit geldt voor respectievelijk 90% en 82% van de instellingen in deze sectoren die impact van de pandemie ervoeren. Ook bij bedrijven in de sectoren 'financiële instellingen', 'informatie en communicatie' en 'specialistische zakelijke dienstverlening'⁹ werd het werk vaak beïnvloed door een toename van thuiswerken. Dit was het geval bij bijna driekwart van de door de pandemie getroffen bedrijven in deze sectoren.

Problemen met de toelevering van grondstoffen of onderdelen speelden vooral in de groothandel en, in mindere mate, in de sector 'detailhandel en autohandel'. Bij respectievelijk 49% en 38% van de bedrijven in deze sectoren waar het werk werd beïnvloed door de pandemie, kwam dit (onder andere) door problemen met de toelevering van grondstoffen of onderdelen.

In bijna alle sectoren had een ruime meerderheid van de bedrijven te maken met aanpassingen om 1,5 meter afstand te kunnen houden. Bij bedrijven in de sectoren 'informatie en communicatie' en 'specialistische zakelijke dienstverlening' werd het werk minder vaak geraakt door deze aanpassingen, mogelijk doordat medewerkers veelal thuis konden werken.

Coronapandemie beïnvloedt ook werving van personeel

Een derde van de bedrijven had begin maart 2020 één of meerdere vacatures openstaan. Van deze bedrijven gaf 44% aan dat de coronapandemie impact had op de werving van personeel voor deze vacatures. Een kwart van de bedrijven met vacatures heeft vacatures tijdelijk ingetrokken (zie figuur 3). Daarnaast heeft 14% tijdelijk niet actief geworven voor vacatures. Een op de tien bedrijven met vacatures heeft de wijze van werven aangepast. Hierbij werden bijvoorbeeld sollicitatiegesprekken via de telefoon of het internet gevoerd.

Bij ruim de helft van de bedrijven die begin maart vacatures hadden, was de pandemie niet van invloed op de werving van personeel voor deze vacatures. Een verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat bij een deel van de bedrijven de vacatures mogelijk in de eerste helft van maart al werden vervuld, waardoor de invloed van de coronapandemie beperkt was. Daarnaast liet een deel van de bedrijven face-to-face sollicitatiegesprekken mogelijk gewoon doorgaan omdat voldoende afstand gehouden kon worden tussen de gespreksdeelnemers.

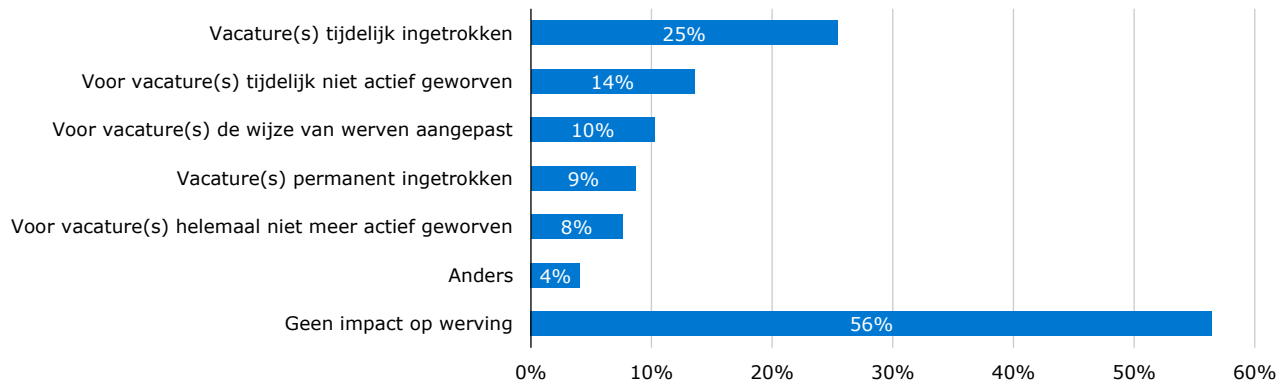
⁶ UWV (26-6-2020) [Inventarisatie van acute personeelstekorten en -overschotten](#).

⁷ Tot deze sector behoren onder andere ministeries, gemeenten, provincies en overheidsdiensten (zoals de brandweer).

⁸ UWV (10-11-2020). [Werkgelegenheid en NOW naar sector sinds de start van de crisis](#).

⁹ Tot deze sector behoren onder andere reclamebureaus, organisatieadviesbureaus, ingenieurs en overig technisch ontwerp en advies, advocatenkantoren en accountancy.

Figuur 3 Wijze waarop coronapandemie van invloed was op de werving voor vacatures
Vestigingen die begin maart 2020 vacatures hadden openstaan (meerdere antwoorden mogelijk)

Inzicht in hoe werkgevers de coronapandemie ervaren

Ander onderzoek naar de gevolgen van de coronapandemie voor bedrijven richt zich veelal op de gevolgen voor het aantal banen, de gewerkte uren, de omzet en andere 'harde' cijfers. De toegevoegde waarde van het hier beschreven enquêteonderzoek is het verkregen inzicht in hoe werkgevers de impact van de coronapandemie (hebben) ervaren en hoe dit verschilt tussen sectoren.

De resultaten van de enquête laten zien dat de coronapandemie volgens veel werkgevers impact heeft (gehad) op het werk. De mate waarin en manier(en) waarop de pandemie het werk raakte verschilt tussen sectoren. De werving voor vacatures van begin maart werd minder vaak beïnvloed door de coronapandemie. Bij bedrijven waar de pandemie wel invloed had op de werving, werden vacatures vaak tijdelijk ingetrokken.

Het onderzoek is uitgevoerd in een periode waarin de maatregelen weer werden aangescherpt. Eerst volgde een gedeeltelijke lockdown. Tijdens de looptijd van het onderzoek werd deze lockdown tijdelijk verzwakt. Hierbij werden onder andere eet- en drinkgelegenheden gesloten, evenementen verboden, publiek toegankelijke locaties gesloten en sportmogelijkheden voor volwassenen sterk ingeperkt. Half december, na afloop het onderzoek, werd overgegaan op een volledige lockdown. Toen moesten alle niet-essentiële winkels sluiten, werd de uitoefening van (niet-medische) contactberoepen verboden, gingen scholen en kinderopvangcentra dicht, sloten sportcentra en kon uitsluitend voor noodzakelijke reizen gebruik gemaakt worden van het openbaar vervoer. Deze volledige lockdown raakt meer bedrijven en het is aannemelijk dat de impact van de coronapandemie op het werk in veel bedrijven is toegenomen.

Bijlage 1

Tabel 1 Wijze waarop de coronapandemie impact heeft op het werk in de vestiging (naar sector¹⁰)
Vestigingen waar de pandemie impact heeft (gehad) op het werk in de vestiging (meerdere antwoorden mogelijk)

	Industrie	Bouwnijverheid	Groothandel	Detailhandel en autohandel	Vervoer en opslag	Horeca	Informatie en communicatie	Financiële instellingen	Verhuur en overige zakelijke diensten	Specialistische zakelijke diensten	Openbaar bestuur	Onderwijs	Gezondheids- en welzijnszorg	Cultuur, sport, recreatie, overige dienstverlening	Totaal (inclusief landbouw)
Het werk is deels of volledig stil te komen liggen	46%	48%	37%	36%	49%	85%	41%	28%	53%	36%	24%	43%	60%	80%	50%
Minder vraag naar onze producten of diensten	63%	45%	64%	45%	69%	59%	47%	43%	53%	44%	9%	14%	36%	54%	49%
Meer vraag naar onze producten of diensten	21%	19%	30%	39%	22%	14%	29%	29%	28%	23%	42%	15%	21%	15%	25%
Minder beschikbaar personeel	30%	29%	25%	35%	14%	21%	22%	17%	24%	18%	20%	41%	48%	21%	29%
Problemen met toelevering van grondstoffen of onderdelen	34%	31%	49%	38%	15%	31%	8%	14%	17%	9%	5%	7%	20%	18%	25%
Hogere kosten	37%	38%	31%	43%	42%	52%	25%	33%	35%	26%	33%	56%	63%	49%	43%
Medewerkers moesten (meer) thuiswerken	40%	33%	59%	13%	31%	4%	73%	72%	47%	74%	90%	82%	52%	26%	39%
Meer gebruik van digitale technologie / ICT	40%	39%	55%	20%	30%	14%	52%	62%	43%	56%	71%	88%	59%	38%	41%
Benodigde aanpassingen om 1,5 meter afstand te kunnen houden	73%	65%	71%	79%	57%	76%	51%	61%	67%	49%	81%	75%	77%	67%	70%
Anders, nl	4%	6%	4%	6%	4%	9%	9%	7%	7%	4%	14%	11%	14%	9%	8%

¹⁰ Vanwege lage respons is de sector landbouw niet apart weergegeven.

Bijlage 2: Onderzoeksmethode

In opdracht van UWV heeft onderzoeksbureau DESAN in de periode september - half november 2020 ruim 10.000 bedrijfsvestigingen met minimaal twee werknemers benaderd met het verzoek mee te werken aan een telefonische enquête over werving en vaardigheden van personeel. Contactpersonen die niet in staat of bereid waren de vragen telefonisch te beantwoorden, kregen de optie aangeboden om de vragenlijst online in te vullen.

Voor het onderzoek heeft DESAN een steekproef getrokken uit LISA, een populatiebestand van bedrijfsvestigingen, gestratificeerd naar 15 sectorclusters (zie tabel 2) en 3 grootteklassen. Vestingen uit de SBI-afdeling 78 (arbeidsbemiddeling, uitzendbureaus en personeelsbeheer) zijn buiten beschouwing gelaten.

De vragenlijst voor het onderzoek is opgesteld door UWV, met advies van DESAN. Naast vragen over werving en vaardigheden van personeel zijn enkele vragen opgenomen over de impact van de coronapandemie. De vragenlijst is hoofdzakelijk telefonisch afgenomen door enquêteurs van DESAN. Een klein deel (8%) van de respondenten heeft de vragenlijst online ingevuld.

De netto respons bestond uit 2.790 bedrijfsvestigingen. Om representatieve uitspraken te kunnen doen over de populatie van bedrijfsvestigingen in Nederland zijn de resultaten gewogen naar sector en omvangsklasse.

DESAN heeft een databestand met weegfactoren, een tabellenboek en een onderzoeksverantwoording aan UWV opgeleverd. De analyses voor dit artikel zijn door UWV verricht.

Tabel 2 Gehanteerde namen van sectoren

Sector (SBI 2008)	Gehanteerde naam
A Landbouw, bosbouw en visserij	Landbouw
BCDE Delfstofwinning, Industrie, Energievoorziening, Waterbedrijven en afvalbeheer	Industrie
F Bouwnijverheid	Bouwnijverheid
G 46 Groothandel	Groothandel
G 45 47 Autohandel en detailhandel	Detailhandel en autohandel
H Vervoer en opslag	Vervoer en opslag
I Horeca	Horeca
J Informatie en communicatie	Informatie en communicatie
K Financiële instellingen	Financiële instellingen
L N Onroerend goed en Verhuur van roerend goed en overige zakelijke dienstverlening (excl. 78 arbeidsbemiddeling etc.)	Verhuur en overige zakelijke diensten
M Advisering, onderzoek en overige specialistische zakelijke dienstverlening	Specialistische zakelijke diensten
O Openbaar bestuur, overheidsdiensten en verplichte sociale verzekeringen	Openbaar bestuur
P Onderwijs	Onderwijs
Q Gezondheids- en welzijnszorg	Gezondheids- en welzijnszorg
RS Cultuur, sport en recreatie en Overige dienstverlening	Cultuur, sport, recreatie, overige dienstverlening

Colofon

Uitgave

UWV Arbeidsmarktinformatie en -advies, 2 februari 2021

Postadres

UWV
Afdeling Arbeidsmarktinformatie en -advies
Postbus 58285
1040 HG Amsterdam

Inlichtingen

erica.maurits@uwv.nl

Auteurs

Erica Maurits

Volg ons

Disclaimer

Alles uit deze uitgave mag worden overgenomen, graag zelfs, maar gebruikt u wel de bronvermelding.

UWV © 2021

De kennispublicaties van UWV hebben betrekking op vier gebieden. Deze kennen een eigen kleurcodering. Zo kunt u snel zien op welk gebied een publicatie betrekking heeft:

ontwikkelingen in de sociale zekerheid
arbeidsmarkt en arbeidsparticipatie

verder professionaliseren van de dienstverlening
financiële aspecten van de sociale zekerheid